

Brdoförklaringen, 6 oktober 2021

Vi, Europeiska unionens (EU) och dess medlemsstaters ledare, har i dag, i samråd med ledare på västra Balkan och i närvaro av regionala och internationella intressenter, kommit fram till följande:

1. EU bekräftar sitt entydiga stöd för det europeiska perspektivet för västra Balkan och välkomnar det engagemang som partnerna på västra Balkan har för det europeiska perspektivet, som ligger i vårt gemensamma strategiska intresse och förblir vårt gemensamma strategiska val. EU bekräftar sitt engagemang för **utvidgningsprocessen** och sina beslut om denna process, som bygger på trovärdiga reformer från partnernas sida, stränga och rättvisa villkor samt principen om egna meriter. Vi kommer att ytterligare intensifiera vårt gemensamma engagemang för att driva på regionens politiska, ekonomiska och sociala omvandling, samtidigt som vi erkänner de framsteg som västra Balkan gjort. Vi erinrar också om vikten av att EU kan bibehålla och fördjupa sin egen utveckling och säkerställa sin förmåga att integrera nya medlemmar.
2. Partnerna på västra Balkan upprepar sitt starka engagemang för **europeiska värden och principer** och för genomförandet av nödvändiga reformer i befolkningens intresse. EU välkomnar att partnerna på västra Balkan upprepat sitt åtagande att **sätta demokratin, de grundläggande rättigheterna och värdena samt rättsstatsprincipen i första rummet** och vidmakthålla insatserna för att bekämpa korruption och organiserad brottslighet samt stödja goda styrelseformer, mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Trovärdigheten i dessa åtaganden förutsätter ett meningsfullt genomförande av nödvändiga reformer och att goda resultat nås, med stöd av tydlig och samstämmig offentlig kommunikation. Ett inflytelserikt **civilsamhälle** och **oberoende och pluralistiska medier** är centrala beståndsdelar i varje demokratiskt system, och vi välkomnar och stöder den roll som de spelar på västra Balkan.

3. EU är regionens ojämförligt **närmaste partner, främsta investerare och ledande givare**. Omfattningen av och bredden på detta stöd saknar motstycke, och detta **måste till fullo erkännas och förmedlas** av parterna i **den offentliga debatten och kommunikationen**.
4. **EU:s stöd** kommer även i fortsättningen att knytas till konkreta framsteg med de rättsstatliga och socioekonomiska reformerna och till parternas uppslutning bakom europeiska värden, regler och normer.
5. EU stöder helt och hållet det åtagande som parterna på västra Balkan upprepat om inkluderande **regionalt samarbete och stärkta goda grannförbindelser**, bland annat med EU:s medlemsstater. Att i god tro och med konkreta resultat genomföra bilaterala avtal, däribland Prespa-avtalet med Grekland och fördraget om goda grannförbindelser med Bulgarien, förblir viktigt. Ytterligare beslutsamma insatser krävs för att främja **försoning** och regional stabilitet och för att hitta och genomföra slutliga, inkluderande och bindande lösningar på parternas **bilaterala tvister och problem**, som har sina rötter i arvet från det förgångna, i överensstämmelse med internationell rätt och vedertagna principer, inklusive avtalet om successionsfrågor, och återstående ärenden om försvunna personer och krigsförbrytelser.
6. Vi stöder helt och hållet de insatser som görs av **EU:s särskilda representant** för dialogen mellan Belgrad och Pristina och för andra regionala frågor som rör västra Balkan och förväntar oss att båda parterna gör konkreta framsteg mot en fullständig normalisering av förbindelserna sinsemellan, vilket är en förutsättning för stabilitet och utveckling i hela regionen och för att säkerställa att de kan fortsätta på sin respektive väg mot Europa.

Covid-19

7. **Covid-19-krisen** fortsätter att ha allvarliga konsekvenser för våra samhällen och ekonomier. Detta understryker behovet av och fördelarna med vårt **nära och ändamålsenliga partnerskap**. EU har tillsammans med sina medlemsstater under hela pandemin bistått västra Balkan, med hälsorelaterat och socioekonomiskt stöd för regionen till ett värde av hittills sammanlagt **3,3 miljarder euro**, ett aldrig tidigare skådat belopp. Partnererna på västra Balkan är nära delaktiga i EU:s initiativ, särskilt hälsosäkerhetskommittén, systemet för tidig varning, gröna körfält och avtalet om gemensam upphandling av medicinska motåtgärder. EU står redo att ytterligare förbättra tillgången till vacciner, diagnosmedel och läkemedel och att säkerställa bättre **förmåga att förutsäga** framtida kriser och **motståndskraften** mot dem.
8. EU erkänner även det **värdefulla stöd som västra Balkan** under pandemin har **gett** varandra och EU. Detta återspeglar den solidaritet och det ömsesidiga stöd som EU bygger på. Stödet och samordningen bör fortgå i framtiden, bland annat under hela återhämtningsfasen.
9. EU kommer även i fortsättningen att beslutsamt stödja västra Balkan, **framför allt när det gäller tillhandahållandet av vacciner**. EU och dess medlemsstater har genom olika kanaler tillhandahållit västra Balkan **2,9 miljoner** vaccindoser, och det kommer mer. EU kommer att stödja alla partners vaccinationsplaner för att bidra till att vaccinationsgrader liknande EU:s genomsnitt uppnås senast i slutet av 2021.

En ekonomisk plan och en investeringsplan för västra Balkan

10. Efter ledarnas uppmaning vid toppmötet i Zagreb lade EU fram **en ekonomisk plan och en investeringsplan** samt riktlinjer för genomförandet av **den gröna agendan för västra Balkan**. Planen innebär ett **betydande investeringspaket där cirka 30 miljarder euro** under de närmaste sju åren mobiliseras för regionen, varav 9 miljarder euro i bidragsfinansiering och 20 miljarder euro i investeringar, med hjälp av den nya garantin för västra Balkan. För att den ekonomiska planen och investeringsplanen ska få största möjliga verkan måste partnererna på västra Balkan beslutsamt ta itu med ekonomiska och sociala reformer och stärka rättsstaten. Planen kan stimulera regionens långsiktiga, gröna socioekonomiska återhämtning och konkurrenskraft, stödja dess gröna och digitala omställning, främja hållbar konnektivitet, regional integration samt handel och därmed också stärka samarbetet och konvergensen med EU, inbegripet EU:s klimatmål.
11. Vi välkomnar antagandet nyligen av den rättsliga ramen för genomförandet av **IPA¹ III**, som även i fortsättningen kommer att utgöra den främsta källan till ekonomiskt stöd för regionen, även för den ekonomiska planen och investeringsplanen. Kommissionen har för avsikt att föreslå ett investeringspaket på 600 miljoner euro inom ramen för IPA 2021 för genomförandet av den ekonomiska planen och investeringsplanen för västra Balkan, som omfattas av förfaranden i enlighet med programplaneringsramen för IPA III och genomförandebestämmelserna. Tillsammans med det förslag om 500 miljoner euro som tillkännagavs i juli skulle detta innebära att det vid slutet av 2021 avsatts sammanlagt **1,1 miljarder euro** för genomförandet av den ekonomiska planen och investeringsplanen.

¹ Instrumentet för stöd inför anslutningen.

12. Vi noterar det åtagande som ledarna på västra Balkan gjort att till fullo genomföra **den gröna agendan** och välkomnar överenskommelsen om handlingsplanen för detta. Agendan är, i linje med den gröna given, en viktig drivkraft för övergången till **moderna, koldioxidneutrala, klimatrezilienta och resurseffektiva** ekonomier, för att utnyttja potentialen i den cirkulära ekonomin, bekämpa föroreningar och förbättra avfallshantering. Ett framgångsrikt genomförande kommer att kräva ett starkt engagemang i regionen. Det är viktigt att insatserna riktas in på att säkerställa en snabb och ändamålsenlig övergång, bort från kolet, genom användning av förnybara eller mindre koldioxidintensiva bränslen. Energitrygghet bör också prioriteras, inbegripet diversifiering av källor och rutter. EU kommer även i fortsättningen att stödja regionen vid genomförandet av den gröna agendan och utvecklingen av en politik för koldioxidprissättning inom ramen för EU:s gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM), bland annat genom tekniskt och ekonomiskt bistånd.
13. Den ekonomiska planen och investeringsplanen möjliggör en ny impuls för ett stärkande av **konnektiviteten** i alla dess dimensioner, både på västra Balkan och med EU. EU kommer även i fortsättningen att stödja inkluderande **regionalt samarbete**. Det krävs fler och beslutsamma insatser från ledarna på västra Balkan för att dessa ska **infria sitt åtagande att inrätta en gemensam regional marknad**, enligt överenskommelsen vid toppmötet inom ramen för Berlinprocessen i Sofia 2020. Detta kommer att bidra till att föra regionen framåt på vägen mot Europa och innebära konkreta fördelar för medborgare och företag. Det är avgörande att möjligheterna till inkluderande regional ekonomisk integration utnyttjas för att främja regionens socioekonomiska återhämtning och att de fördelar som följer av investeringarna inom ramen för den ekonomiska planen och investeringsplanen maximeras. Det krävs ett starkt engagemang i hela regionen för att slutföra de regionala förhandlingarna om detta snabbt.
14. EU och västra Balkan är överens om att öka insatserna för att **stärka marknadsintegrationen mellan västra Balkan och EU:s inre marknad**. Den ekonomiska planen och investeringsplanen utgör i detta sammanhang en stabil grund för ett omsättande av regionens marknadsintegration på EU:s inre marknad i praktiken, särskilt på sådana områden som gränsöverskridande betalningar (Sepa), industriprodukter och konsumentvaror, e-handel och tullar.

15. Hållbara **transporter är en hörnsten i den ekonomiska och sociala integrationen** av EU och västra Balkan. Det är en prioritering att vidareutveckla transportkonnektiviteten – inom regionen och med EU, att förbättra effektiviteten och säkerheten i transporttjänsterna och att uppnå målen om grön och hållbar mobilitet, framför allt i fråga om **konnektiviteten för järnvägar och inre vattenvägar**.

När det gäller hållbar konnektivitet välkomnar vi **transportgemenskapens handlingsplaner** för järnvägar, vägar, trafiksäkerhet, förenkling av transporter samt vattenvägstransporter, som nyligen godkändes.

16. Efter det framgångsrika genomförandet av det regionala roamingavtalet och införandet från och med den 1 juli 2021 av ett system med gratis roaming på västra Balkan välkomnar vi nu färdplanen för roaming, som kommer att skapa förutsättningar och innehålla tydliga mål för sänkta **roamingkostnader mellan EU och västra Balkan**.
17. Vi välkomnar idén om **gröna gränsövergångar mellan EU och västra Balkan** och stöder det praktiska genomförandet av detta vid alla relevanta gränser, med full respekt för EU:s regelverk och de tillämpliga EU-förfarandena.
18. En särskild **agenda för västra Balkan om innovation, forskning, utbildning, kultur, ungdom och idrott – ”innovationsagendan för västra Balkan”** – lanseras i dag. Den kommer att främja vetenskaplig spetskompetens och en reform av utbildningssystemen i regionen, skapa ytterligare möjligheter för ungdomar och bidra till att förebygga kompetensflykt. Vi ser fram emot ett snabbt genomförande av dess handlingsplan.

Samarbete om politik och säkerhet

19. Att våra partner står sida vid sida med EU är ett tydligt tecken på deras strategiska inriktning. Vi uttrycker därför återigen vår förväntan att partnerna ytterligare ska fördjupa samarbetet på **den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens (Gusp)** område och göra konkreta och hållbara framsteg mot att **fullständigt ansluta sig till EU:s utrikespolitiska ståndpunkter och agera i enlighet med dessa**, även ståndpunkter i internationella forum, som ett viktigt led på vägen mot Europa. Vi välkomnar att vissa partner redan **till fullo anslutit sig** till alla beslut och förklaringar inom ramen för Gusp och vi uppmanar dem att fortsätta på samma väg. EU står redo att ytterligare stärka **den politiska dialogen** i frågor som rör Gusp.
20. EU och västra Balkan delar flera **säkerhetsrelaterade utmaningar** som kräver samordnade åtgärder. Vi är överens om att stärka vårt samarbete i centrala säkerhetsfrågor, också på **operativ nivå**, och bygga vidare på det arbete som gjorts inom ramen för prioriteringsagendan från Sofia. Våra partner förbinder sig att visa sitt engagemang för vår gemensamma säkerhet och att fortsätta att utveckla ändamålsenliga instrument för samarbetet inom västra Balkan. De har bevisat sitt engagemang för Gusp genom att bidra till EU:s uppdrag och insatser och vi kommer att arbeta tillsammans för att ytterligare utveckla deras förmåga och kapacitet, framför allt genom den europeiska fredsfaciliteten. EU kommer att stärka sitt engagemang också på sådana områden som rymdfrågor och militär rörlighet för att underlätta civil-militärt bistånd till regionen i händelse av pandemier och naturkatastrofer.
21. Vi kommer att stärka vårt samarbete för att ta itu med **desinformation** och andra **hybridhot** som härrör från framför allt tredjestatsaktörer som försöker att undergräva regionens europeiska perspektiv. EU och västra Balkan kommer att stärka samarbetet om **resiliensuppbyggnad, om att stärka vår kollektiva cybersäkerhet och cyberdiplomati** och om att öka genomslagskraften i vår **strategiska kommunikation**.
22. Vi lovordar våra partner för deras fortsatta insatser och det konstruktiva **samarbetet om migration**, som har gett tydliga resultat. **Migrationshantering är en gemensam utmaning** som EU och västra Balkan måste ta itu med tillsammans, i nära partnerskap.

23. Vårt samarbete för att hantera migrationsutmaningar har visat sitt värde och kommer att vidareutvecklas. EU är redo att fortsätta sitt engagemang och **stärka sitt stöd genom en skräddarsydd och övergripande strategi**. Fokus bör bland annat ligga på en förbättring av asylsystemen, åtgärder mot smuggling av migranter och irreguljär migration, återvändandeförfaranden, gränsförvaltning, informationsutbyte och mottagningskapacitet. Parterna bör också arbeta vidare på att förbättra återvändandesystemen, bland annat genom att ingå återtagandeaftal med viktiga ursprungsländer. Det ömsesidiga samarbetet kring återvändanden kommer att fördjupas, och befintliga ramar och tillgängliga kanaler kommer att användas i största möjliga utsträckning. Samarbetet bör också intensifieras med Frontex, Europeiska stödkontoret för asylfrågor och Europol. De återstående avtalen om Frontex status bör ingås utan dröjsmål.
24. Med tanke på **allvaret i situationen i Afghanistan** kommer EU att i nära samarbete med alla sina partner, däribland västra Balkan, ta itu med de utmaningar som uppstår och på lämpligt sätt samordna gemensamma insatser.
25. **Terrorism, radikaliserings och organiserad brottslighet** utgör fortfarande allvarliga hot mot EU:s och hela regionens säkerhet. Vi efterlyser en ytterligare förstärkning av samarbetet kring bekämpning av terrorism och våldsbejakande extremism, bland annat förebyggande av terrorismfinansiering och finansiering av radikaliserings. Vi upprepar vikten av att vidta beslutsamma åtgärder för att ta itu med allvarlig och organiserad brottslighet, framför allt **människohandel och människosmuggling, penningtvätt, narkotikaodling och olaglig narkotikahandel**.
26. EU är fast beslutet att förebygga olaglig handel och olagligt omlopp vad avser handeldvapen och lätta vapen och ammunition till sådana och kommer även i fortsättningen att stödja västra Balkan på detta område, också inom ramen för den särskilda färdplanen för västra Balkan mot olaglig handel med skjutvapen.
27. För att ytterligare främja våra gemensamma intressen förklarar vi oss beredda att **blåsa nytt liv i och stärka den regelbundna politiska dialogen med regionen**. I detta sammanhang välkomnar vi idén om att hålla **toppmöten mellan EU och västra Balkan som regelbundet återkommande evenemang**. Vi ser fram emot nästa toppmöte, som kommer att hållas under 2022.

28. EU och västra Balkan måste arbeta tillsammans för att ta itu med uppgifter som präglar vår generation. Vi välkomnar initiativen från västra Balkan för att bidra till reflektionerna om **vår kontinents framtid**. Vi är fortfarande fast beslutna att lyssna på alla européer i de frågor som är viktiga för oss alla – att skydda medborgarna och friheterna, att utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas, att driva på den gröna och digitala omställningen, rättsstaten och ett rättvist och socialt Europa samt att stärka Europas motståndskraft och Europas ledande roll i världen.
29. Vi välkomnar att våra partner på västra Balkan ansluter sig till de ovanstående punkterna.
-